

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πιθανή αναδιάρθρωση της κοινής γεωργικής πολιτικής»**(διερευνητική γνωμοδότηση)**

(2017/C 288/02)

Εισηγητής: ο κ. **John BRYAN**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 10.2.2017
Νομική βάση	Άρθρο 302 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
	Διερευνητική γνωμοδότηση
Απόφαση του Προεδρείου	21.2.2017
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	17.5.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	1.6.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	526
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	229/4/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) αποτελεί βασική πολιτική της ΕΕ, η οποία οφείλει να παρέχει στους Ευρωπαίους πολίτες και στον γεωργικό τομέα μια πραγματικά κοινή πολιτική που έχει εκπληρώσει τους κυριότερους στόχους της, όπως καθορίζονται στη Συνθήκη της Ρώμης. Μολονότι το θέμα της αίτησης διερευνητικής γνωμοδότησης αφορούσε την αναδιάρθρωση της ΚΓΠ, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό η ΚΓΠ να αναπτυχθεί περαιτέρω με ήπιο και φυσικό τρόπο, προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων φορέων. Η περαιτέρω ανάπτυξη της ΚΓΠ πρέπει να προσεγγιστεί θετικά και ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ να είναι επαρκής για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και των νέων απαιτήσεων, τόσο στον τομέα της αγροτικής οικονομίας, όσο και στον τομέα των κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων.

1.2 Η αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ πρέπει να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη η Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων της ΕΕ στο πλαίσιο των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών και των δεσμεύσεων για την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της 21ης Διάσκεψης των Μερών (COP21), καθώς και των διμερών εμπορικών συμφωνιών και της αστάθειας της αγοράς.

1.3 Η ΚΓΠ πρέπει να υποστηρίζει σθεναρά το ευρωπαϊκό μοντέλο γεωργίας, το οποίο χαρακτηρίζεται από τις παραδοσιακές οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τους συνεταιρισμούς και τις αγροτικές εταιρείες, καθώς και να αποκαθιστά τη σημαντική ανισότητα εισοδήματος τόσο μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών όσο και εντός της γεωργίας, με τη σύμπραξη των γεωργικών κλαδικών οργανώσεων.

1.4 Όσον αφορά την εξασφάλιση βιώσιμου εφοδιασμού ασφαλών τροφίμων υψηλής ποιότητας για τα πάνω από 500 εκατομμύρια των πολιτών της ΕΕ, και τις εξαγωγές αξίας 131 δισ. ευρώ που αποτελούν το 7,5 % των συνολικών εξαγωγών της ΕΕ, ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ, που φτάνει το 38 % του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ, πρέπει να επιτυγχάνει ισορροπία και να διασφαλίζει ικανή σχέση κόστους-ωφέλειας. Η μελλοντική χρηματοδότηση πρέπει να είναι επαρκής για την αντιμετώπιση των επιπρόσθετων χρηματοδοτικών απαιτήσεων που προκύπτουν από την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit), τις ασκούμενες πιέσεις στο γεωργικό εισόδημα και την αυξημένη ζήτηση για δημόσια αγαθά.

1.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διατήρηση του μοντέλου των δύο πυλώνων της ΚΓΠ. Οι άμεσες ενισχύσεις στο πλαίσιο του Πυλώνα 1 πρέπει να αξιοποιούνται για την υποστήριξη των γεωργικών εισοδημάτων, των μέτρων διαχείρισης της αγοράς και της ενισχυμένης παροχής δημοσίων αγαθών. Οι ενισχύσεις αγροτικής ανάπτυξης στον Πυλώνα 2 πρέπει να επικεντρώνονται σε οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά προγράμματα που βασίζονται στους στόχους οι οποίοι ορίζονται στο Cork 2.0 για την υποστήριξη ευάλωτων περιοχών και τομέων, και να εξασφαλίζουν στοχευμένη προσέγγιση στην παροχή δημοσίων αγαθών.

1.6 Η πολύτιμη συμβολή της γεωργίας στο περιβάλλον είναι υποτιμημένη. Οι καταβόθρες διοξειδίου του άνθρακα σε χορτολιβαδικές, δασικές, τυρφοδείς εκτάσεις και δενδροστοιχίες πρέπει να συνεκτιμηθούν, να προστατευτούν και να ενισχυθούν στο πλαίσιο των ενισχύσεων τόσο του πρώτου όσο και του Πυλώνα 2 της ΚΓΠ.

1.7 Πρέπει να υλοποιηθούν εύρωστα στοχοθετημένα προγράμματα, τα οποία επικεντρώνονται στους γεωργούς νεαρής ηλικίας, ιδίως στις γυναίκες γεωργούς, και στη συνταξιοδότηση, ούτως ώστε να αντιμετωπιστεί το σημαντικό πρόβλημα της ανανέωσης των γενεών. Επιπροσθέτως, είναι σκόπιμο να θεσπιστούν προγράμματα τα οποία αποσκοπούν γενικότερα στην ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στη γεωργία.

1.8 Η απλούστευση θα πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο της αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ, με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας για την απλούστευση και τη μείωση του ολόένα αυξανόμενου γραφειοκρατικού φόρτου με τον οποίο βρίσκονται αντιμέτωποι οι γεωργοί. Ενδείκνυται να επέλθουν στη διαδικασία ελέγχων/επιθεωρήσεων τροποποιήσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν μοντέλο εκκαθάρισης, το σύστημα κίτρινης κάρτας, τη μείωση των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης και την αύξηση των ορίων ανοχής, ενώ θα δίνεται παράλληλα έμφαση στην απλούστευση και τη βελτίωση της καταβολής των ενισχύσεων.

1.9 Η αναδιάρθρωση της ΚΓΠ θα πρέπει να διατηρεί την αρχή της κοινοτικής προτίμησης και της εδαφικά ισορροπημένης επισιτιστικής κυριαρχίας, με την εξασφάλιση τροφίμων της ΕΕ για τους πολίτες της. Το δυναμικό της γεωργίας πρέπει να υπογραμμίζεται σε κάθε διμερή ή πολυμερή εμπορική συμφωνία, χωρίς να θυσιάζεται ο κλάδος για την επίτευξη οφελών σε άλλους τομείς. Όλες οι εισαγωγές τροφίμων της ΕΕ πρέπει —με σεβασμό στην αρχή της συμμόρφωσης— να πληρούν τα πρότυπα της ΕΕ σχετικά με τις υγειονομικές, και φυτοϋγειονομικές (ΥΦΠ), εργασιακές και περιβαλλοντικές συνθήκες.

1.10 Η θέση των γεωργών στην τροφική αλυσίδα πρέπει να ενισχυθεί. Οι θετικές συστάσεις εκ μέρους της ειδικής ομάδας της ΕΕ για τις γεωργικές αγορές θα πρέπει να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν. Η περαιτέρω, ακόμη πιο ισχυρή, προώθηση της συνεργασίας μεταξύ αγροτών και υφιστάμενων συνεταιρισμών αλλά και οργάνωσεων παραγωγών, ιδίως δε μικρών, προβάλλει ως ζήτημα ζωτικής σημασίας. Ειδικότερα, πρέπει να δοθεί έμφαση σε κλάδους και περιφέρειες όπου η συνεργασία είναι περιορισμένη.

1.11 Τόσο ο 1ος όσο και ο 2ος Πυλώνας είναι κρίσιμης σημασίας για τη θέσπιση νέας αναδιάρθρωμένης ΚΓΠ με ευέλικτα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης που θα είναι διαθέσιμα σε όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών με φυσικούς περιορισμούς, και θα επικεντρώνονται σε ευπαθείς περιοχές και τομείς.

1.12 Το ποσό των άμεσων ενισχύσεων στους γεωργούς που καταβάλλονται στα επιμέρους κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να είναι ενιαίο, ώστε να δημιουργηθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού για τους αγρότες σε όλα τα κράτη μέλη και να εξασφαλιστεί η ισόρροπη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών σε ολόκληρη την ΕΕ.

2. Εισαγωγή

2.1 Η γεωργία αποτελεί τον οικονομικό τομέα με τον υψηλότερο βαθμό ολοκλήρωσης στην ΕΕ. Πρόκειται για τον μοναδικό μείζονα τομέα με κοινή πολιτική και κεντρική χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο τομέας της γεωργίας και της παραγωγής γεωργικών τροφίμων είναι εξαιρετικά σημαντικός εργοδότης της οικονομίας, με 11 εκατομμύρια γεωργούς, 22 εκατομμύρια απασχολούμενους στη γεωργία και άλλα 22 εκατομμύρια συναφών θέσεων εργασίας στη μεταποίηση τροφίμων, στο λιανικό εμπόριο τροφίμων και στις υπηρεσίες εστίασης⁽¹⁾. Πολλές από τις εν λόγω θέσεις εργασίας βρίσκονται σε φτωχότερες αγροτικές περιοχές. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις συμβάλλουν στην οικονομική δραστηριότητα κάθε κράτους μέλους και όλων των περιφερειών. Κατά την τελευταία δεκαετία, η αξία των εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών της ΕΕ παρουσιάζει μέσο ρυθμό αύξησης 8 % ετησίως, ενώ το 2016 ανήλθε στο ποσό των 131 δισ. ευρώ⁽²⁾.

2.2 Η ΚΓΠ αποτελεί βασική πολιτική της ΕΕ, η οποία εξασφαλίζει για τα 500 εκατομμύρια των πολιτών της ΕΕ βιώσιμο εφοδιασμό με ασφαλή τρόφιμα υψηλής ποιότητας σε οικονομικά προσιτές τιμές. Η ΚΓΠ πρέπει επίσης α) να διασφαλίζει επίσης εύλογο επίπεδο εισοδήματος για τους γεωργούς της ΕΕ και β) να μεριμνά για την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική ανάπτυξη όλων των αγροτικών περιοχών. Οι γεωργοί και οι δασοκόμοι διαχειρίζονται άνω του 82 % των χερσαίων εκτάσεων της ΕΕ⁽³⁾ και, ως εκ τούτου, αποτελούν καθοριστικό αναπόσπαστο τμήμα μιας αειφόρου αγροτικής οικονομίας με πολυλειτουργικό προσανατολισμό.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γεωργικές δαπάνες της ΕΕ με έμφαση στα αποτελέσματα, Σεπτέμβριος 2015.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στατιστικό δελτίο για το εμπόριο γεωργικών ειδών διατροφής εκτός της ΕΕ-28.

⁽³⁾ Πηγή: Eurostat: Κάλυψη γης, χρήση γης και τοπίο 2016.

2.3 Με προϋπολογισμό 59 δισ. ευρώ, η ΚΓΠ παρέχει ζωτικής σημασίας στήριξη στους γεωργούς και τις επιχειρήσεις τους μέσω άμεσων ενισχύσεων, μέτρων στήριξης της αγοράς και προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Πρέπει να σημειωθεί ότι η στήριξη της ΚΓΠ σχετίζεται με την παροχή δημοσίων αγαθών και την πλήρωση υψηλότερων ευρωπαϊκών προτύπων. Αυτές οι άμεσες ενισχύσεις του Πυλώνα 1 συνδέονται όντως με μέτρα πολλαπλής συμμόρφωσης και κανονιστικών απαιτήσεων διαχείρισης (ΚΑΔ) σχετικά με τα πρότυπα για την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων και των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και τους περιβαλλοντικούς ελέγχους και είναι απολύτως αναγκαίες για τη στήριξη των γεωργών όσον αφορά τη σταθεροποίηση του εισοδήματός τους και την αντιμετώπιση της αστάθειας της αγοράς. Επί του παρόντος, το 30 % των άμεσων ενισχύσεων συνδέονται με απαιτήσεις οικολογικού προσανατολισμού που επικεντρώνονται στην ποιότητα του εδάφους, τη βιοποικιλότητα και την παγίδευση του διοξειδίου του άνθρακα. Εντούτοις, εξακολουθούν να υφίστανται περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν. Τα μέτρα στήριξης της αγοράς εξακολουθούν να είναι σημαντικά, ιδίως σε περιόδους κρίσης της αγοράς, παρά το γεγονός ότι περιορίστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό κατά την τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΓΠ. Η λήψη νέων μέτρων είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της αστάθειας. Το συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης παρέχει σημαντικούς χρηματοδοτικούς πόρους από τον 2ο Πυλώνα για τα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά προγράμματα που υλοποιούνται τόσο σε επίπεδο μεμονωμένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων όσο και σε επίπεδο αγροτικών περιοχών.

2.4 Παρά τις ελλείψεις της, κατά τα τελευταία εξήντα έτη η ΚΓΠ έχει αποφέρει σημαντικά οφέλη στους πολίτες, τους παραγωγούς, τους καταναλωτές και τους φορολογούμενους της ΕΕ, καθώς και στην ευρύτερη κοινωνία της ΕΕ. Ωστόσο, σε ορισμένες περιοχές απαντώνται προβλήματα όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, το περιβάλλον και το τοπίο τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Έχει αποδειχθεί προσαρμόσιμη και ευέλικτη πολιτική στις απαιτήσεις των καιρών. Η μοναδική στο είδος της δομή του πρώτου και του Πυλώνα 2 της ΚΓΠ κατέστησε εφικτή την αλλαγή της πολιτικής και την εστίασή της σε διαφορετικούς στόχους, με τη διατήρηση ωστόσο του γενικότερου στόχου της για την προώθηση του ευρωπαϊκού γεωργικού μοντέλου και της οικογενειακής γεωργίας.

2.5 Οι αποζημιώσεις στο πλαίσιο της ΚΓΠ άλλαξαν θεαματικά με την πάροδο των ετών και έχουν μετατραπεί πλέον από κατεξοχήν ενισχύσεις της αγοράς και των τιμών σε αποσυνδεδεμένες ενισχύσεις με εξέχουσα περιβαλλοντική συνιστώσα. Ο Πυλώνας 2 εισήχθη για την υποστήριξη ευπαθών περιοχών και τομέων. Ο Πυλώνας 2 εξασφαλίζει ότι η έξυπνη και βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη βρίσκεται στην καρδιά της γεωργικής πολιτικής της ΕΕ. Η γεωργία πρέπει να διαθέτει ολοκληρωμένη πολιτική αγροτικής ανάπτυξης.

2.6 Στο πλαίσιο της θετικής αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ, με τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευσή της, οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις και η γεωργία καλούνται να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων για τη βιωσιμότητα, το περιβάλλον και τη Φύση, την ανταγωνιστικότητα, τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

2.7 Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ, πρέπει να διατηρηθούν οι θετικές πτυχές της υφιστάμενης πολιτικής και να ληφθούν νέα μέτρα για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων οι οποίες περιλαμβάνουν τις κοινωνιακές απαιτήσεις για την παροχή δημόσιων αγαθών, τις δεσμεύσεις της ΕΕ στο πλαίσιο των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών, τις δεσμεύσεις για την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο της COP21, τις διμερείς εμπορικές συμφωνίες και την αστάθεια της αγοράς. Η αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ πρέπει να εξασφαλίζει επίσης την ορθή ισορροπία μεταξύ των αναγκών των καταναλωτών, των φορολογουμένων και των παραγωγών.

2.8 Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωμένης ΚΓΠ, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει σθεναρά το ευρωπαϊκό μοντέλο της γεωργίας και τις βιώσιμες οικογενειακές αγροτικές επιχειρήσεις, σε αντίθεση με το βιομηχανικό μοντέλο γεωργικής παραγωγής που έχει αναπτυχθεί σε άλλες περιοχές του πλανήτη, όπως στις χώρες της Mercosur, στις ΗΠΑ και στην Ωκεανία. Πρέπει να δοθεί ειδική προσοχή στις μικρομεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια, οι Ευρωπαίοι γεωργοί ασκούν τη δραστηριότητά τους σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης. Αυτό σημαίνει ότι στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου βασικών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, ευρίσκονται σε μειονεκτική θέση από πλευράς ανταγωνισμού έναντι των γεωργών της Βόρειας/Νότιας Αμερικής, της Ωκεανίας και άλλων περιοχών, που χρησιμοποιούν π.χ. ορμόνες και β-ανταγωνιστικές ουσίες, η χρήση των οποίων απαγορεύεται παντελώς στην ΕΕ.

2.9 Το ευρωπαϊκό γεωργικό μοντέλο είναι μια κοινωνική σύμβαση μεταξύ των γεωργών και της κοινωνίας της ΕΕ, βάσει της οποίας οι γεωργοί παράγουν κατά τρόπο βιώσιμο τρόφιμα και άλλα δημόσια αγαθά υψηλής ποιότητας, εξασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση του τοπίου. Σε αντάλλαγμα, η ΚΓΠ πρέπει να παρέχει στήριξη για τη συνέχιση των δραστηριοτήτων των οικογενειακών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, των συνεταιρισμών και των γεωργικών εταιρειών που εφαρμόζουν βιώσιμα γεωργικά μοντέλα, καθώς και για τις αγροτικές περιοχές. Το συγκεκριμένο μοντέλο παρέχει στην ευρωπαϊκή κοινωνία αγαθά τεράστιας αξίας, ως προμηθευτής διαφοροποιημένων, υγιεινών, ασφαλών και οικονομικά προσιτών τροφίμων υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας κατά τον τρόπο αυτό στην εδαφική ισορροπία με τη διατήρηση των αγροτικών περιοχών και συνδράμοντας στην προστασία του περιβάλλοντος και του τοπίου.

2.10 Επιπλέον, η ΕΕ πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για τη διασφάλιση της ορθής κατανόησης και της υποστήριξης της ΚΓΠ και των συναφών οφελών της από τους γεωργούς και τους πολίτες της ΕΕ.

3. Προκλήσεις με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες η γεωργία και η ΚΓΠ

Γεωργικό εισόδημα

3.1 Κατά τα τελευταία 60 έτη, η ΚΓΠ υπηρετεί άριστα την Ευρώπη και τους πολίτες της ΕΕ, εξασφαλίζοντας σημαντικά οφέλη στον γεωργικό τομέα και ικανοποιητική σχέση κόστους-ωφέλειας στους φορολογούμενους. Εντούτοις, σε πολλές χώρες της ΕΕ διαπιστώνονται αυξανόμενες εισοδηματικές ανισότητες, μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, καθώς και εντός της γεωργίας. Στην πλειονότητα των κρατών μελών, το εισόδημα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν επαρκεί και είναι αισθητά χαμηλότερο από τον μέσο όρο σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Οι τιμές των γεωργικών προϊόντων δεν ακολουθούν τον ρυθμό αύξησης του πληθωρισμού, με αυξήσεις στις τιμές όσον αφορά τις εισροές, όπως τα λιπάσματα και η ενέργεια. Τα τελευταία χρόνια, η μεταβλητότητα των τιμών προκάλεσε προβλήματα εισοδήματος στα αγροκτήματα.

Επενδύσεις στις αγροτικές περιοχές

3.2 Η υφιστάμενη πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, με το ευρύ φάσμα ευέλικτων μέσων που διαθέτει, έχει αποδειχθεί καιρίαση σημασίας για την υποστήριξη των αγροτικών περιοχών, και ιδιαίτερα των περιοχών με φυσικούς περιορισμούς. Το εύρωστο σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης που προβλέπεται στη Διακήρυξη του Κορκ 2.0 «Βελτίωση της ζωής στις αγροτικές περιοχές» πρέπει να αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα για την αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ. Οι επενδύσεις στη βιωσιμότητα και τη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών, καθώς και η βελτίωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε απομακρυσμένες και οικονομικά αδύναμες περιοχές και η παροχή στήριξης για τη διαφοροποίηση της γεωργίας, συνιστούν μείζονες προκλήσεις για την αναδιάρθρωση της ΚΓΠ⁽⁴⁾.

Προϋπολογισμός

3.3 Ως ποσοστό του προϋπολογισμού της ΕΕ, οι δαπάνες για την ΚΓΠ έχουν μειωθεί από 65-75 % στα μέσα της δεκαετίας του 1980 στο 38 % στο οποίο ανέρχεται σήμερα. Ωστόσο, αναμένεται ότι η συμβολή της γεωργίας θα είναι σημαντική στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ στο πλαίσιο της COP21 και των ΣΒΑ, επιπλέον της προμήθειας τροφίμων υψηλής ποιότητας σε προσιτές τιμές. Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ αποτελεί μείζονα πρόκληση για τη μελλοντική χρηματοδότηση της ΚΓΠ.

Επισιτιστική ασφάλεια

3.4 Λαμβανομένης υπόψη της προβλεπόμενης αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού από 7 δισεκατομμύρια σε 9,5 δισεκατομμύρια έως το 2050, είναι επιτακτική η ανάγκη να αυξηθεί σημαντικά η παγκόσμια παραγωγή τροφίμων κατά τα προσεχή έτη. Ένας από τους βασικούς ΣΒΑ που έχουν καθορίσει τα Ηνωμένα Έθνη συνίσταται στη δραστική αναχαίτιση της εξάπλωσης του υποσιτισμού, δεδομένου ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις μελετών της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ), σήμερα υποσιτίζεται ένα στα επτά άτομα παγκοσμίως. Είναι σαφές ότι η παγκόσμια παραγωγή τροφίμων θα πρέπει να αυξηθεί με βιώσιμο τρόπο προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση τροφίμων και να συμβάλει στην εξάλειψη της πείνας. Η ΕΕ και η αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ καλούνται να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο ως υπεύθυνη παγκόσμια δύναμη στην παραγωγή τροφίμων. Η ΚΓΠ πρέπει επίσης να είναι υπεύθυνη όσον αφορά τις εξαγωγές και να συνεχίσει να ενθαρρύνει τις αναπτυσσόμενες χώρες να βελτιώσουν την εγχώρια παραγωγή.

Η περιβαλλοντική πρόκληση

3.5 Η γεωργία της ΕΕ και η ΚΓΠ κατέχουν κεντρική θέση στις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η ΕΕ για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και των φιλόδοξων στόχων που έχει θέσει η ίδια στο πλαίσιο της παγκόσμιας συμφωνίας της COP21 για το κλίμα. Οι ανθρακούχες εκπομπές του γεωργικού τομέα έχουν μειωθεί από το 1990 κατά 23 %, ενώ η νιτρορύπανση των ποταμών έχει μειωθεί κατά 17,7 % από το 1992⁽⁵⁾. Μολονότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στο πλαίσιο της ΚΓΠ όσον αφορά την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, εγείρονται νέες προκλήσεις ενόψει της αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ και, ως εκ τούτου, η γεωργία μπορεί να αποδώσει περισσότερο και να διαδραματίσει τον καιρίο ρόλο της συνδράμοντας την Ευρώπη στην εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της COP21 και των ΣΒΑ.

Οικοσυστημικές υπηρεσίες

3.6 Ο γεωργικός τομέας παρέχει οικοσυστημικές υπηρεσίες ζωτικής σημασίας, συμβάλλει στη διαχείριση των οικοτόπων, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην τήρηση των προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων και στην αισθητική του τοπίου, καθώς και στην προστασία του εδάφους και των υδάτων. Παράλληλα, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι ο γεωργικός τομέας πρέπει να συνεισφέρει περισσότερο σε ό,τι αφορά τη βιοποικιλότητα, το περιβάλλον και το τοπίο. Σημαντική ποσότητα τροφίμων της ΕΕ παράγεται χρησιμοποιώντας φυσικό νερό, το οποίο διαφορετικά θα σπαταλείτο. Υψηλό είναι επίσης το ποσοστό της γεωργικής δραστηριότητας της ΕΕ που ασκείται αποκλειστικά σε χορτολιβαδικές και δασικές εκτάσεις, καθώς και σε τυρφώδεις περιοχές, οι οποίες, όλες ανεξαιρέτως, παρέχουν πολύτιμες καταβόθρες διοξειδίου του άνθρακα. Όλα αυτά τα ζωτικής σημασίας οικοσυστημικά γνωρίσματα της γεωργίας πρέπει να συνεκτιμηθούν και να ενθαρρυνθούν στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Από τη Δήλωση του Κορκ 2.0 στην ανάληψη συγκεκριμένων ενεργειών» (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽⁵⁾ Επίτροπος Hogan, Δουλεύοντας για τους γεωργούς της Ευρώπης, 2016.

Οικονομικώς συμφέροντα τρόφιμα

3.7 Χάρη στην ΚΓΠ, οι πολίτες της ΕΕ απολαμβάνουν υψηλό επίπεδο επισιτιστικής ασφάλειας και την προσφορά άφθονων οικονομικά προσιτών ασφαλών τροφίμων. Το ποσοστό του εισοδήματος που δαπανούν οι πολίτες της ΕΕ για τρόφιμα έχει μειωθεί από το 50 % κατά την περίοδο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στο 10 % σήμερα, παρά τη σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής. Η αναδιάρθρωση της ΚΓΠ πρέπει να διασφαλίζει ότι οι καταναλωτές θα εξακολουθούν να έχουν πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά, υψηλής ποιότητας και ασφαλή τρόφιμα, η παραγωγή των οποίων τηρεί τα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Ανανέωση των γενεών

3.8 Λαμβανομένου υπόψη ότι η πλειονότητα των γεωργών είναι ηλικίας άνω των 55 ετών, η προσέλκυση νέων στη γεωργία συνιστά μείζονα πρόκληση, ενώ ο τομέας παρουσιάζει επίσης προβλήματα ανανέωσης των γενεών. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και εκτάσεις γης, τα χαμηλά έσοδα, καθώς και η μεταφορά γνώσεων και η πρόσβαση στην εκπαίδευση, αποτελούν πραγματικά πρακτικά προβλήματα για τους νέους. Επιπροσθέτως, τα χαμηλά εισοδήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεων. Σε ορισμένες περιοχές αυξάνεται η εγκατάλειψη της γης, με έκδηλες τις συναφείς κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές. Στοιχεία καθοριστικής σημασίας για την αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ αποτελεί η έντονη εστίαση στην ανανέωση των γενεών, στους γεωργούς νεαρής ηλικίας, τους νεοεισερχόμενους γεωργούς και τους ειδικευμένους εργαζόμενους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ιδίως σε όσους εργάζονται ήδη στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, καθώς και στη διευκόλυνση της συνταξιοδότησης.

Οι γυναίκες στη γεωργία

3.9 Οι γυναίκες διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στον γεωργικό τομέα. Εκτιμάται ότι αναλαμβάνουν μεγάλο ποσοστό των εργασιών στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επωμίζονται αυξανόμενο μερίδιο του γραφειοκρατικού φόρτου Σε πολλές περιπτώσεις, οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται όσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Επίσης, οι γυναίκες συμβάλλουν καθοριστικά στη βιωσιμότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης με το καθαρό εισόδημα που πραγματοποιούν εκτός της εκμετάλλευσης είτε μέσω μισθωτής εργασίας είτε λειτουργώντας ως ανεξάρτητοι επιχειρηματίες. Στις περιπτώσεις στις οποίες αμφότεροι οι σύζυγοι απασχολούνται πλήρως στην εκμετάλλευση, το ιδιοκτησιακό καθεστώς θα πρέπει να τη συμβολή τους αυτή και να λειτουργεί ως κίνητρο.

Μετανάστευση

3.10 Η γεωργία και ο τομέας των γεωργικών προϊόντων διατροφής μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση μεταναστών στο εργατικό δυναμικό, αλλά και στην παροχή βοήθειας σε μειονεκτούσες ομάδες μέσω κοινωνικών προγραμμάτων.

Απλούστευση

3.11 Ο εκσυγχρονισμός και η απλούστευση της ΚΓΠ είναι καθοριστικής σημασίας για την αναδιάρθρωση της πολιτικής στο μέλλον. Σε προηγούμενες μεταρρυθμίσεις αναγνωρίστηκε η ανάγκη απλούστευσης, αλλά στην πράξη διαπιστώνεται ότι η ΚΓΠ έχει καταστεί ουσιαστικά πολύ πιο σύνθετη και γραφειοκρατική στο επίπεδο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό ισχύει ειδικότερα για τη διαδικασία επιθεωρήσεων και ελέγχων, καθώς και για την εφαρμογή των κριτηρίων περί επιλεξιμότητας και πολλαπλής συμμόρφωσης σύμφωνα με τις κανονιστικές πρακτικές διαχείρισης και τις απαιτήσεις καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης (ΚΓΠΚ).

Εμπόριο και παγκοσμιοποίηση

3.12 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τα ουσιαστικά οφέλη και την απασχόληση που δημιουργεί το γεωργικό εμπόριο και οι εξαγωγές. Ωστόσο, οι προκλήσεις που γεννούν η παγκοσμιοποίηση και οι εμπορικές συμφωνίες θα μπορούσαν να έχουν σοβαρές επιζήμιες επιπτώσεις στη γεωργία και να θέσουν σε κίνδυνο το υψηλό επίπεδο των προτύπων της ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων. Είναι σημαντικό να επιτευχθεί ορθή ισορροπία μεταξύ, αφενός, του ανοίγματος νέων αγορών και ευκαιριών και, αφετέρου, της προστασίας ευαίσθητων τομέων και περιοχών, καθώς και των προτύπων της ΕΕ. Επιπλέον, πρέπει να διατηρηθεί μια εδαφική ισορροπία όσον αφορά την αρχή της κοινοτικής προτίμησης και της επισιτιστικής κυριαρχίας ⁽⁶⁾.

Αστάθεια τιμών και ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην τροφική αλυσίδα

3.13 Στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων παρατηρείται σημαντική ανισορροπία ισχύος μεταξύ των μεγάλων επιχειρήσεων λιανικής πώλησης και μεταποίησης τροφίμων και των γεωργών, η οποία έχει ως συνέπεια την άσκηση πτωτικών πιέσεων στις τιμές, συχνά δε σε επίπεδα κατώτερα του κόστους παραγωγής. Η θέση των γεωργών στην τροφική αλυσίδα πρέπει να ενισχυθεί με τη βοήθεια συνεταυρισμών εμπορίας που να λειτουργούν σωστά. Θα ήταν σκόπιμο να χαραχθεί ένα ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Ο ρόλος της γεωργίας στις πολυμερείς, διμερείς και περιφερειακές εμπορικές διαπραγματεύσεις ενόψει της υπουργικής διάσκεψης του ΠΟΕ στο Νάϊρόμπι» (ΕΕ C 173 της 31.5.2017, σ. 20).

καταπολέμηση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών στις αλυσίδες παραγωγής και στο λιανεμπόριο τροφίμων. Επιπροσθέτως, λόγω των μειωμένων μέτρων στήριξης της αγοράς της ΕΕ και της αυξημένης έκθεσης στις παγκόσμιες αγορές και στις γεωπολιτικές κρίσεις, όπως η ρωσική απαγόρευση, η αστάθεια των τιμών και του εισοδήματος αποτελεί πλέον σημαντική πρόκληση για τους γεωργούς της ΕΕ. Το έργο της ειδικής ομάδας της ΕΕ για τις γεωργικές αγορές στον εν λόγω τομέα είναι αξιόπαινο και πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω. Οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και οι πωλήσεις σε τιμές κάτω του κόστους πρέπει να εξαλειφθούν.

Ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη

3.14 Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις, η γεωργία και η δασοκομία είναι θεμελιώδους σημασίας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές. Διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο σε άλλες συναφείς με τις αγροτικές περιοχές οικονομικές επιχειρήσεις και υπηρεσίες, όπως ο αγροτικός τουρισμός, η απασχόληση ή οι πολιτιστικές δραστηριότητες. Η αναδιάρθρωση της ΚΓΠ με ενισχυμένη τη συνιστώσα του Πυλώνα 2 είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αγροτικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές και για να παραμείνει ισχυρή η γεωργία σε κάθε περιφέρεια της ΕΕ. Στόχος πρέπει να είναι η διατήρηση του μέγιστου αριθμού γεωργών.

4. Προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης, εκσυγχρονισμού και απλούστευσης της ΚΓΠ

4.1 Η αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ, η οποία στηρίζει σθεναρά το γεωργικό μοντέλο της ΕΕ, πρέπει να παραμείνει προσηλωμένη στους βασικούς στόχους της γεωργικής πολιτικής που καθορίστηκαν στη Συνθήκη της Ρώμης το 1957. Πρέπει να ενσωματωθούν οι νέοι στόχοι αναφορικά με τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο των ΣΒΑ και της COP21. Το άρθρο 39 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι οι ειδικοί στόχοι της ΚΓΠ είναι:

- 1) να αυξάνει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου και την εξασφάλιση της άριστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού,
- 2) να εξασφαλίζει ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στον γεωργικό πληθυσμό,
- 3) να σταθεροποιεί τις αγορές,
- 4) να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό,
- 5) να διασφαλίζει λογικές τιμές για τους καταναλωτές.

4.2 Η αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ πρέπει επίσης να ανταποκρίνεται στις καθοριστικές προκλήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος, του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας της βιοποικιλότητας.

4.3 Οι ουσιαστικοί αυτοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα με τη διατήρηση της σημερινής δομής του μοντέλου των δύο πυλώνων της ΚΓΠ, με τον 1ο Πυλώνα να βασίζεται στις άμεσες ενισχύσεις προς ενεργούς αγρότες που υποστηρίζονται από μέτρα διαχείρισης της αγοράς και με τον 2ο Πυλώνα να στηρίζεται σε μέτρα αγροτικής ανάπτυξης, καθώς και με την υιοθέτηση της πολιτικής που θα λαμβάνει υπόψη τις νέες απαιτήσεις για την παροχή δημόσιων αγαθών. Οι άμεσες ενισχύσεις του Πυλώνα 1 είναι αναγκαίες για τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος και την παροχή συνδρομής στην αντιμετώπιση της αστάθειας και συνδέονται με τη λήψη μέτρων πολλαπλής συμμόρφωσης όσον αφορά τα πρότυπα για την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων και των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και τη διενέργεια περιβαλλοντικών ελέγχων. Τα μέτρα του 2ου Πυλώνα της ΚΓΠ περιλαμβάνουν βασικά προγράμματα οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής στήριξης.

4.4 Ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ μετά το 2020 πρέπει να είναι επαρκής για την αντιμετώπιση των επιπρόσθετων χρηματοδοτικών απαιτήσεων που προκύπτουν από την απόφαση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit), τις ασκούμενες πιέσεις στο γεωργικό εισόδημα και την αυξημένη ζήτηση για δημόσια αγαθά.

4.5 Όσον αφορά το μοντέλο των βασικών ενισχύσεων, προτείνεται να επιτραπεί στις χώρες που έχουν υιοθετήσει διαφορετικό μοντέλο από το σύστημα κατ' αποκοπή ενισχύσεων να διατηρήσουν το εν λόγω μοντέλο και μετά το 2020, διότι θεωρείται καταλληλότερο για τις συνθήκες που επικρατούν στις συγκεκριμένες χώρες. Για ορισμένες χώρες, το μοντέλο των κατ' αποκοπή ενισχύσεων δεν αντικατοπτρίζει τις διαφορές που υφίστανται σε επίπεδο επενδύσεων, γεωργικής δραστηριότητας και παροχής δημόσιων αγαθών.

4.6 Το ποσό των άμεσων ενισχύσεων στους γεωργούς που καταβάλλονται στα επιμέρους κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να είναι ενιαίο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές συνθήκες και συνεπώς να δημιουργηθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού για τους αγρότες σε όλα τα κράτη μέλη και να εξασφαλιστεί η ισόρροπη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών σε ολόκληρη την ΕΕ.

4.7 Άμεσες ενισχύσεις θα πρέπει να καταβάλλονται μόνο σε ενεργούς γεωργούς που παρέχουν δημόσια αγαθά και δημόσιες υπηρεσίες.

4.8 Για τη στήριξη και την προστασία ενός ισχυρού Πυλώνα 1 για τις άμεσες ενισχύσεις των γεωργών, στο πλαίσιο μιας μεταρρυθμισμένης ΚΓΠ ένας ενεργός γεωργός πρέπει να ακολουθεί πολυετές πρόγραμμα, με έμφαση στο περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, το οποίο θα περιλαμβάνει εργαλείο παρακολούθησης και μείωσης των ανθρακικών εκπομπών (carbon navigator) και σχέδιο διαχείρισης των θρεπτικών συστατικών. Το πολυετές αυτό πρόγραμμα θα περιλαμβάνει τη μετρήσιμη παροχή δημοσίων αγαθών και θα παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στους γεωργούς. Η μέτρηση πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικά και τυποποιημένα κριτήρια σε επίπεδο ΕΕ.

4.9 Οι άμεσες ενισχύσεις του Πυλώνα 1 πρέπει να φτάνουν μέχρι ένα δίκαιο και λογικό ανώτατο όριο για τους μεμονωμένους γεωργούς (π.χ. ίσο με το συγκριτικό εισόδημα ενός ειδικευμένου εργαζομένου). Πρέπει να είναι δυνατές οι προσαρμογές και να λαμβάνονται υπόψη οι συμπράξεις, οι συνεταιρισμοί, οι εταιρίες και ο αριθμός των προς ασφάλιση εργαζομένων.

4.10 Οι συνδεδεμένες άμεσες ενισχύσεις πρέπει να επικεντρώνονται σε εύλωτους τομείς και περιφέρειες, με μέλημα την πρόληψη της εγκατάλειψης της γης και την προστασία της βιοποικιλότητας, πρωτίστως μέσω της διατήρησης της κτηνοτροφίας και των φθινόντων κλάδων.

4.11 Στο πλαίσιο της τρέχουσας ΚΓΠ, το 30 % των ενισχύσεων του Πυλώνα 1 συνδέεται με τον οικολογικό προσανατολισμό και ποσοστό 70 % με τις 15 κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης (ΚΑΔ — statutory management requirements) και με τις πέντε απαιτήσεις καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης (ΚΓΠΚ — good agricultural and environmental conditions) που πρέπει να πληρούνται προκειμένου μια γεωργική εκμετάλλευση να χαρακτηριστεί επιλέξιμη. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ουσιαστική απλοποίηση της ΚΓΠ, θα ήταν προτιμότερο να συνδεθεί η πλήρης καταβολή των ενισχύσεων του Πυλώνα 1 με την παροχή δημοσίων αγαθών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι απαραίτητο να γίνει η σωστή αξιολόγηση των μέτρων οικολογικού προσανατολισμού και των κανονιστικών απαιτήσεων διαχείρισης, προκειμένου να διατηρηθούν τα πλέον αποδοτικά και εφικτά μέτρα και επίσης να εισαχθούν νέοι στόχοι, όπως η αλλαγή του κλίματος και η ανάγκη για αύξηση της παγίδευσης του διοξειδίου του άνθρακα στο έδαφος.

4.12 Τα εν λόγω προγράμματα ΚΑΔ πολλαπλής συμμόρφωσης θα αφορούν μετρήσιμα παραδοτέα στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος, του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας της βιοποικιλότητας, βασισμένα στην ανάλογη ισχύουσα εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης.

4.13 Η αναδιαρθρωμένη ΚΓΠ θα πρέπει να εμπεριέχει την έννοια της έξυπνης γεωργίας, η οποία αποφέρει διπλά οφέλη, ήτοι τη βελτίωση της απόδοσης των καλλιεργειών και τη διασφάλιση ταυτόχρονα θετικών επιπτώσεων για το περιβάλλον. Εν προκειμένω, απαιτείται η χρήση της μεταφοράς γνώσεων και τεχνολογίας για την ενίσχυση της γεωργίας ακριβείας, με στόχο τη μείωση των εισροών ύδατος, ενέργειας, βιομηχανικών λιπασμάτων και άλλων εισροών, όπως φυτοφάρμακα, και ιδίως τα μυκητοκτόνα και τα εντομοκτόνα.

4.14 Θα πρέπει να διατηρηθούν τα μέτρα στήριξης της αγοράς που περιλαμβάνουν παρεμβάσεις και ενισχύσεις για την ιδιωτική αποδεδειγμένη (EIA). Είναι σημαντικό τα όρια ενεργοποίησης των εν λόγω μορφών στήριξης να καθορίζονται σε ρεαλιστικά επίπεδα, ούτως ώστε να παρέχεται ουσιαστική εισοδηματική στήριξη στους παραγωγούς όταν παρίσταται ανάγκη.

4.15 Η πλέον αποτελεσματική προστασία έναντι της εισοδηματικής αστάθειας είναι η χορήγηση ασφαλών και επαρκών άμεσων ενισχύσεων από τον Πυλώνα 1 και τα μέσα διαχείρισης της αγοράς. Ωστόσο, σε περιόδους ακραίας αστάθειας των τιμών, απαιτείται η χρήση και άλλων μέσων, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων μείωσης της παραγωγής, ενδεχόμενο που θα πρέπει επίσης να εξετάζεται. Θα πρέπει να διευκολύνεται η επιλογή της χρήσης κονδυλίων από τον Πυλώνα 2 για τη λήψη μέτρων όπως τα συστήματα προαιρετικής ασφάλισης.

4.16 Εδώ και 140 χρόνια, οι συνεταιρισμοί παραγωγών έχουν αποδείξει ξεκάθαρα ότι είναι περισσότερο ανθεκτικοί στην αναταραχή των αγορών γεωργικών προϊόντων και ότι εργάζονται κατά της μετεγκατάστασης της παραγωγής τροφίμων. Συνεπώς, η περαιτέρω, ακόμη πιο ισχυρή, προώθηση της συνεργασίας μεταξύ αγροτών και υφιστάμενων συνεταιρισμών και ενώσεων παραγωγών, ιδίως δε μικρών, προβάλλει ως ζήτημα ζωτικής σημασίας. Ειδικότερα, πρέπει να δοθεί έμφαση σε κλάδους και περιφέρειες όπου η συνεργασία είναι περιορισμένη.

4.17 Τα βασικά στοιχεία που έχει προσδιορίσει η ειδική ομάδα της ΕΕ για τις γεωργικές αγορές, ήτοι η βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού, η αύξηση της διαφάνειας, η υποχρεωτική κοινοποίηση των τιμών, τα μέτρα διαχείρισης κινδύνων, η αντιμετώπιση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και άλλα ζητήματα, πρέπει, όλα ανεξαιρέτως, να προαχθούν περαιτέρω. Πρέπει να εκδοθούν κανονισμοί σε όλους αυτούς τους τομείς και να ενσωματωθούν πλήρως στην αναδιαμορφωμένη ΚΓΠ. Προτείνεται η θέσπιση αυστηρότερου κανονιστικού πλαισίου, το οποίο θα καλύπτει τα επίπεδα της παραγωγής, της μεταποίησης και της λιανικής πώλησης, ούτως ώστε να τεθούν εκτός νόμου οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, να απαγορευτεί η πώληση σε τιμές χαμηλότερες του κόστους και να καθιερωθεί η υποχρεωτική κοινοποίηση των τιμών. Επιπλέον, η θέση των γεωργών πρέπει να ενισχυθεί με την υποστήριξη της δημιουργίας ισχυρών οργανώσεων παραγωγών.

4.18 Η διατήρηση της αποτελεσματικής και ορθής λειτουργίας της ενιαίας αγοράς της ΕΕ πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο της αναδιάρθρωσης της ΚΓΠ. Οι πρόσφατες τάσεις επανεντικοποίησης σε ολόκληρη την ενιαία αγορά αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας και συνεπάγονται τη μεγαλύτερη απόκλιση των τιμών και των αγορών. Είναι εξάλλου αναγκαία, όπου δεν υπάρχει, η υποχρεωτική επισήμανση της προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, προκειμένου να αποφευχθεί η παραπλάνηση και να καταστεί δυνατή η συνειδητή επιλογή των καταναλωτών, ώστε να μην υπονομεύεται και να μην παρεμποδίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών εντός της ενιαίας αγοράς της ΕΕ.

4.19 Το Brexit αποτελεί μείζονα απειλή για την ΕΕ και θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ΚΓΠ και την ενιαία αγορά. Τυχόν έλλειμμα στον προϋπολογισμό της ΚΓΠ λόγω του Brexit πρέπει να αντισταθμίζεται πλήρως από τα κράτη μέλη. Επιπροσθέτως, είναι κρίσιμης σημασίας η διατήρηση των ελεύθερων δασμών εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, καθώς και ισοδύναμων προτύπων για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων και για το περιβάλλον, ενώ εξίσου σημαντική είναι και η διατήρηση της εφαρμογής κοινού εξωτερικού δασμολογίου για τις εισαγωγές από και προς την ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

4.20 Η κοινοτική προτίμηση πρέπει να αποτελεί θεμελιώδη στόχο της ΚΓΠ, με την εξασφάλιση τροφίμων της ΕΕ για τους πολίτες της ΕΕ. Βασική αρχή της πολιτικής αυτής πρέπει να είναι η διατήρηση και η προστασία των προτύπων της ΕΕ όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα, την ασφάλεια των τροφίμων, τους υγειονομικούς ελέγχους των ζώων και των φυτών και την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και η πλήρης προστασία των προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων (ΠΓΕ). Κατά τις διαπραγματεύσεις οποιασδήποτε εμπορικής πολιτικής, είναι σημαντικό για τους καταναλωτές της να απαιτεί η ΕΕ ότι όλα τα εισαγόμενα τρόφιμα πληρούν εν προκειμένω τα ίδια πρότυπα. Πέραν τούτου, στο πλαίσιο όλων των εμπορικών διαπραγματεύσεων στο μέλλον, είναι απολύτως αναγκαίο η ΕΕ να διατηρεί αυστηρό και επαρκές επίπεδο δασμολογικής προστασίας για ευαίσθητους τομείς και ευάλωτες περιοχές.

4.21 Η ανανέωση των γενεών πρέπει να αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της νέας αναδιάρθρωμένης ΚΓΠ. Προτείνεται να συνεχιστεί η υφιστάμενη αύξηση των ενισχύσεων του Πυλώνα 1 της ΚΓΠ για νέους γεωργούς ηλικίας κάτω των 40 ετών. Προτείνεται επίσης να επανεξεταστεί ο κανόνας των πέντε ετών ώστε να αρθεί το πρόβλημα της έλλειψης ευελιξίας που δεν επιτρέπει σε γεωργούς νεαρής ηλικίας να έχουν πρόσβαση σε υψηλότερα επίπεδα ενισχύσεων. Επιπροσθέτως, προτείνεται η εφαρμογή υψηλότερων ποσοστών ενισχύσεων για γεωργούς νεαρής ηλικίας στο πλαίσιο των μέτρων του γενικού καθεστώτος ενισχύσεων αγροτικής ανάπτυξης. Το ύψος των ενισχύσεων των προγραμμάτων διαρθρωτικής ενίσχυσης υπό τη μορφή επιδοτήσεων για γεωργούς νεαρής ηλικίας θα πρέπει να αυξηθεί στο 70 %. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί αντίστοιχη χρηματοδοτική στήριξη για τους νέους γεωργούς και τους νέους επαγγελματίες που ξεκινούν τη δραστηριότητά τους στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων, συνεταιρισμών και άλλων μορφών εταιριών. Πολύ σημαντική είναι η δημιουργία αποτελεσματικού εθνικού αποθέματος ώστε να επιτρέπεται στους αγρότες νεαρής ηλικίας και τους νεοεισερχόμενους η πρόσβαση σε ενισχύσεις σε διαρκή βάση. Θα πρέπει να είναι διαθέσιμη η εναλλακτική επιλογή της εφαρμογής αποτελεσματικού προγράμματος συνταξιοδότησης στο πλαίσιο του 2ου Πυλώνα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τα περιθώρια να θεσπίζουν πρόσθετα μέτρα για τους νέους αγρότες, ιδίως για τις γυναίκες. Απαραίτητο είναι να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση και τη βελτίωση των δεξιοτήτων. Προκειμένου να ενισχυθεί η θέση των γυναικών στη γεωργία, θα πρέπει να παρέχονται στις γυναίκες παρόμοια κίνητρα με εκείνα που παρέχονται στους γεωργούς νεαρής ηλικίας, ώστε να εξασφαλιστεί πραγματική ισότητα στην πρόσβαση σε γη, πίστωση, κατάρτιση και καθεστώς

4.22 Θα μπορούσε επίσης να προβλεφθεί θετική απλούστευση στο πλαίσιο των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης/ΚΓΠΚ και ΚΑΔ με την εγκατάλειψη της προσέγγισης των ελέγχων/επιθεωρήσεων και την υιοθέτηση της ευρύτερης χρήσης της τεχνολογίας. Το εν λόγω σύστημα θα πρέπει να καθιερωθεί με τη χρήση καταλόγου σημείων ελέγχου που θα περιλαμβάνει τα θετικά και τα αρνητικά σημεία όσον αφορά τη συμμόρφωση. Οι αιτούντες που πληρούν τις κυριότερες από τις κρίσιμες απαιτήσεις και συγκεντρώνουν κατώτατο αριθμό σημείων θα επιλέγονται για την καταβολή ενίσχυσης χωρίς την επιβολή κυρώσεων. Πρόκειται ουσιαστικά για επέκταση της νέας προσέγγισης της κίτρινης κάρτας που έχει ήδη υιοθετηθεί. Ο αριθμός των μέτρων πολλαπλής συμμόρφωσης και ΚΑΔ θα πρέπει να μειωθεί με την άρση ορισμένων μέτρων ΚΑΔ που δεν θεωρούνται πλέον κατάλληλα ή σκόπιμα. Ενδεικτικό παράδειγμα εν προκειμένω θα μπορούσε να αποτελεί η άρση της αναγκαιότητας ελέγχου της ταυτοποίησης των ζώων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και η διεξαγωγή των ελέγχων με τη χρήση τεχνολογίας σε σημεία πώλησης, όπως μονάδες μεταποίησης κρεάτων, σημεία συγκέντρωσης και εμποροπανηγύρεις.

4.23 Το σύστημα επιθεωρήσεων στο πλαίσιο των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης θα πρέπει να παρέχει επίσης δικαίωμα επανόρθωσης βάσει προσέγγισης εκκαθάρισης εντός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, χωρίς την επιβολή κυρώσεων. Θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή μια πιο αναλογική και δίκαιη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή κυρώσεων και τα όρια ανοχής. Η απλούστευση δεν θα πρέπει να επιφέρει μείωση των φιλοδοξιών, ιδιαίτερα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος (οικολογική στροφή) ή των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών προτύπων (ΥΦΠ).

4.24 Οι επιθεωρήσεις δεν θα πρέπει να καθυστερούν τις πληρωμές, ενώ θα πρέπει να τεθεί επίσης σε εφαρμογή μια πολιτική για την επιβολή ενδεχομένως κυρώσεων κατά το επόμενο έτος για το σύνολο των κριτηρίων επιλεξιμότητας και πολλαπλής συμμόρφωσης/ΚΑΔ.

4.25 Η εξασφάλιση εύρωστου και αποτελεσματικότερου 2ου Πυλώνα της ΚΓΠ, ο οποίος ανταποκρίνεται στις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές απαιτήσεις των περιφερειών, είναι κρίσιμης σημασίας για τη νέα αναδιάρθρωμένη ΚΓΠ με εστίαση στη βιωσιμότητα, τη ζωτικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές. Προς τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να βασίζονται στους στόχους που καθορίζονται στη Διακήρυξη του Κορκ 2.0. Επιπλέον, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν επαρκή συγχρηματοδότηση για το σύνολο των μέτρων του καθεστώτος ενισχύσεων αγροτικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων υπέρ των περιοχών με φυσικούς περιορισμούς.

4.26 Με τις αυξημένες προκλήσεις της τήρησης των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η Ευρώπη στο πλαίσιο των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών και της COP21, οι στόχοι εν προκειμένω συνίστανται στην ανάγκη επέκτασης, στοχοδότησης και χρηματοδότησης για τη λήψη των αυξημένων περιβαλλοντικών μέτρων του Πυλώνα 2 της ΚΓΠ. Προς τούτο, είναι σημαντικό η κατανομή του μελλοντικού προϋπολογισμού μεταξύ των κρατών μελών να ανταποκρίνεται σε αυτόν το στόχο, σεβόμενης παράλληλα της ισχύουσας κατανομής του προϋπολογισμού στο πλαίσιο του Πυλώνα 2.

4.27 Η αύξηση των μέτρων και των ενισχύσεων του Πυλώνα 2 της ΚΓΠ όσον αφορά το περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα θα μπορούσε να επικεντρωθεί στην παροχή ενισχυμένων οικοσυστημικών υπηρεσιών από τους γεωργούς, με ιδιαίτερη έμφαση στα ακόλουθα στοιχεία:

1. Ενισχύσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης των καταβοθρών διοξειδίου του άνθρακα σε εδάφη που καλύπτουν χορτολιβαδικές, δασικές και τυρφώδεις εκτάσεις γης.
2. Βελτίωση της διαχείρισης των μόνιμων βοσκοτόπων με σκοπό τη βελτίωση των καταβοθρών διοξειδίου του άνθρακα.
3. Ενισχύσεις για τη μετατροπή αροτραίων εκτάσεων σε χορτολιβαδικές εκτάσεις.
4. Εναλλακτική επιλογή προγραμμάτων αγρανάπαυσης και ελάχιστης καλλιέργειας.
5. Επιλογή για τη μείωση των συντελεστών βόσκησης σε λειμώνες, διατηρώντας παράλληλα ένα ελάχιστο ποσοστό ζωικού κεφαλαίου.
6. Ενισχύσεις για τη δημιουργία οικοτόπων και φυσικών διαδρόμων.
7. Μεταβατικές ζώνες γύρω από υδατικά συστήματα.
8. Διαχείριση τάφρων και θαμνοφρακτών.
9. Ελεγχόμενη διαδρομή του διοξειδίου του άνθρακα.
10. Ενισχύσεις για τη διατήρηση των τυρφώνων.
11. Προστασία της αισθητικής του τοπίου και των αρχαιολογικών τόπων.
12. Ενισχύσεις για τη λήψη μέτρων καλής διαβίωσης των ζώων.
13. Αυξημένες ενισχύσεις σε περιοχές Natura και για ζημιές από την άγρια πανίδα.
14. Μέτρα για τον περιορισμό της απερίμωσης σε ξηρές περιοχές.
15. Αγροοικολογία και βιολογική παραγωγή.
16. Ενισχύσεις για την αύξηση της περιεκτικότητας του εδάφους σε οργανικές ουσίες, τον περιορισμό της διάβρωσης του εδάφους και τη συγκράτηση των υδάτων στο ευρύτερο τοπίο.

4.28 Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο του προγράμματος για τις περιοχές με φυσικούς περιορισμούς είναι κρίσιμης σημασίας για τους γεωργούς των φτωχότερων και πιο απομονωμένων περιφερειών της ΕΕ.

4.29 Η χορήγηση χρηματοδότησης χαμηλού κόστους είναι αναγκαία για την προώθηση της ανάπτυξης στον γεωργικό τομέα, και ιδίως για την παροχή συνδρομής σε γεωργούς νεαρής ηλικίας που αποτελούν παράγοντα καθοριστικής σημασίας για την ανανέωση των γενεών.

4.30 Η αναδιάρθρωση της ΚΓΠ πρέπει να λειτουργεί συμπληρωματικά σε μια ολοκληρωμένη πολιτική τροφίμων που θα συγκεντρώνει τη βιώσιμη γεωργία, την ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη, την υγιεινή διατροφή, την απασχόληση και το εμπόριο. Η σημασία της υγιεινής διατροφής των καταναλωτών και των συναφών οφελών για την κοινωνία, από πλευράς ποιότητας ζωής, υγιεινού τρόπου ζωής, καταπολέμησης της παχυσαρκίας και μείωσης των δαπανών για την υγεία, είναι ανυπολόγιστη. Η αύξηση των πόρων και των προγραμμάτων αποτελεί προαπαιτούμενο για τη διαβίβαση του μηνύματος αυτού στους καταναλωτές, σε συνδυασμό με την υλοποίηση προγραμμάτων για την καταπολέμηση της σπατάλης τροφίμων και την ενθάρρυνση της ανακύκλωσης.

4.31 Για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ όσον αφορά την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τουλάχιστον στο 27 % έως το 2030, θα πρέπει να θεσπιστούν μέτρα για την εξασφάλιση σταθερότητας και ασφάλειας δικαίου. Πρέπει να προβλεφθούν ενισχύσεις που έχουν ως στόχο την υποστήριξη των επενδύσεων στην ηλιακή ενέργεια, την ενέργεια από βιομάζα και την αιολική ενέργεια, ενώ πρέπει να θεσπιστούν επίσης προγράμματα ενεργειακής απόδοσης και εξοικονόμησης ενέργειας.

4.32 Για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι ο γεωργικός τομέας διαθέτει τα πλέον σύγχρονα μέσα έρευνας και καινοτομίας και ότι τα μέσα αυτά είναι διαθέσιμα σε επίπεδο γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Είναι απολύτως αναγκαία η διάθεση και η υποστήριξη προγραμμάτων και υπηρεσιών αποτελεσματικής μεταφοράς γνώσεων, εκπαίδευσης, ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, καθώς και παροχής συμβουλών και διάδοσης γνώσεων.

4.33 Λόγω της αυξημένης χρήσης της τεχνολογίας στη γεωργία, και ιδίως για την έξυπνη γεωργία και τη διευκόλυνση της απλούστευσης, η εξασφάλιση ευρυζωνικής κάλυψης για όλες τις αγροτικές περιοχές είναι ζωτικής σημασίας.

4.34 Στο πλαίσιο της νέας οικονομίας της έξυπνης γεωργίας, με την ευρύτερη χρήση της τεχνολογίας, η προστασία των ατομικών δεδομένων των γεωργών και του απορρήτου είναι ιδιαίτερος σημαντική. Επιπλέον, είναι αναγκαίο οι γεωργοί να διατηρούν την πλήρη κυριότητα όλων των ατομικών δεδομένων που τηρούνται στο πλαίσιο της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

4.35 Η κυκλική οικονομία δύναται να διαδραματίσει μείζονα ρόλο στη μείωση των αποβλήτων σε όλους τους τομείς. Τα παραδοσιακά μοντέλα γεωργίας αποτελούν την επιτομή των κυκλικών οικονομιών με μηδενικά απόβλητα και αποδοτική χρήση των πόρων. Η γεωργία μπορεί να διαδραματίσει θετικό ρόλο στον τομέα της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, συμπεριλαμβανομένης και της συνετής διαχείρισης των γαιών, των υδάτων και του αέρα.

4.36 Υπάρχει ανάγκη για μια εύλογη μεταβατική περίοδο από το 2020 για την εισαγωγή μιας νέας αναδιαρθρωμένης ΚΓΠ, ιδίως για να ληφθούν υπόψη δημοσιονομικά ζητήματα σχετικά με την απόφαση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit) και άλλες πολιτικές αποφάσεις (⁷).

Βρυξέλλες, 1η Ιουνίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

(⁷) Γνωμοδότηση με θέμα «Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν την κοινή γεωργική πολιτική για την περίοδο μετά το 2020», (ΕΕ C 75 της 10.3.2017, σ. 21).